

ZAKON O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O UREJANJU TRGA DELA – ZUTD-D

BESEDILO ČLENOV

1. člen

V Zakonu o urejanju trga dela (Uradni list RS, št. 80/10, 40/12 – ZUJF, 21/13, 63/13, 100/13, 32/14 – ZPDZC-1 in 47/15 – ZZSDT) se v 5. členu spremeni 4. točka tako, da se glasi:

»4. EURES: evropska mreža služb za zaposlovanje, ki podpira prosto gibanje delavcev, povezovanje evropskih trgov dela in ozaveščanje državljanov o ustrezni zakonodaji EU ter izvaja storitve za evropski trg dela (informiranje, svetovanje, posredovanje zaposlitve na evropskem trgu dela itd.) in druge naloge, določene s predpisi EU.«.

2. člen

V prvem odstavku 8. člena se šesta alineja spremeni tako, da se glasi:

»- ni poslovodna oseba v osebni družbi in družbi z omejeno odgovornostjo ter zavodu;«.

3. člen

V 14. členu se prvi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(1) Pri zavodu se je zaradi pridobitve informacij o trgu dela in zaposlovanju ter pomoči pri iskanju zaposlitve in pri povečanju zaposlitvenih možnosti dolžan prijaviti delavec, kateremu teče odpovedni rok po odpovedi pogodbe o zaposlitvi iz poslovnega razloga ali iz razloga nesposobnosti, delodajalec pa mu ni ponudil sklenitve nove pogodbe o zaposlitvi po določbah zakona, ki ureja delovna razmerja.«.

4. člen

V 32. členu se dodajo novi tretji, četrti in peti odstavek, ki se glasijo:

»(3) Prejemniku denarnega nadomestila z nedokončano osnovnošolsko izobrazbo, doseženo osnovnošolsko izobrazbo ali nižjo poklicno izobrazbo, ki v času upravičenosti do denarnega nadomestila sklene delovno razmerje s polnim delovnim časom, zavod do izteka obdobja, za katerega mu je bila navedena pravica priznana z dokončno odločbo, vendar največ še 12 mesecev po zaposlitvi, mesečno za pretekli mesec izplačuje spodbudo v višini 20 odstotkov od zadnjega izplačanega neto zneska denarnega nadomestila.

(4) Upravičenost do spodbude iz prejšnjega odstavka preneha s prenehanjem delovnega razmerja in ne vpliva na možnost ter pogoje morebitnega ponovnega uveljavljanja pravice do denarnega nadomestila.

(5) Do spodbude iz tretjega odstavka tega člena ni upravičen udeleženec javnih del.«.

5. člen

V prvem odstavku 54. člena se črta šesta alineja.

6. člen

V 60. členu se drugi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(2) Ne glede na prvi odstavek 62. člena tega zakona se denarno nadomestilo, določeno v prejšnjem odstavku, v primeru, če se delavec iz prvega odstavka 14. člena tega zakona v času teka odpovednega roka ne prijavi pri zavodu, prve tri mesece izplačuje v višini 60 odstotkov od osnove, vendar ne manj kot 350 eurov. Navedeno velja tudi v primeru, če delavec kljub prijavi pri zavodu ne izpolnjuje obveznosti, dogovorjenih z zaposlitvenim načrtom.«.

Tretji, četrti, peti in šesti odstavek se črtajo.

Dosedanji sedmi odstavek postane tretji odstavek.

7. člen

V prvi alineji drugega odstavka 63. člena se za besedo »sporazuma« doda besedilo », razen, če je s tem zakonom določeno drugače«.

Sedma alineja se črta.

Dosedanje osma, deveta, deseta in enajsta alineja postanejo sedma, osma, deveta in deseta alineja.

8. člen

V prvem odstavku 65. člena se četrta alineja spremeni tako, da se glasi:

»- z dnem, ko postane poslovodna oseba v gospodarski družbi ali zavodu ali z dnem, ko se v njej zaposli;«.

Deseta alineja se spremeni tako, da se glasi:

»- z dnem nastanka razloga iz tretje ali četrte alineje ali z dnem ugotovitve organa prve stopnje, da obstaja razlog iz devete alineje prvega odstavka 129. člena tega zakona in je razlog nastopil ponovno;«.

Za deseto alinejo se doda nova enajsta alineja, ki se glasi:

»-z dnem nastanka razloga iz desete alineje prvega odstavka 129. člena tega zakona oziroma z dnem ugotovitve organa prve stopnje, da obstaja razlog iz pete ali osme alineje prvega odstavka 129. člena tega zakona;«.

Dosedanja enajsta alineja postane dvanajsta alineja.

V četrtem odstavku se črta besedilo »in osmo«.

9. člen

Za 65. členom se doda nov 65.a člen, ki se glasi:

»65.a člen

(znižanje pred prenehanjem pravice do denarnega nadomestila)

(1) V primerih prve kršitve obveznosti iz tretje, četrte ali devete alineje prvega odstavka 129. člena tega zakona se zavarovancu denarno nadomestilo do njegovega izteka zniža za 30 odstotkov zadnjega izplačanega zneska, vendar ne na manj kot 350 eurov.

(2) V primeru nadaljnje kršitve iz prejšnjega odstavka pravica do denarnega nadomestila zavarovancu preneha.«.

10. člen

V III. poglavju »Ukrepi države na področju trga dela« se za podpoglavjem 4. doda novo podpoglavje 5., ki se glasi:

»5. Denarno nadomestilo v primeru prenehanja pogodbe o zaposlitvi s sporazumom

71.a člen

(1) Zavarovanec, ki se z delodajalcem sporazume o prenehanju pogodbe o zaposlitvi, lahko uveljavi pravico do denarnega nadomestila, razen v primeru odpovedi tej pravici s strani zavarovanca, podani v skladu z določbami Zakona o delovnih razmerjih (Uradni list RS, št. 21/13, 78/13 – popr., 47/15 – ZZSDT, 33/16 – PZ-F in 52/16).

(2) O pravici do denarnega nadomestila iz prejšnjega odstavka odloči in denarno nadomestilo izplačuje zavod, zagotovi pa ga delodajalec.

(3) Po vročitvi odločbe o priznanju pravice do denarnega nadomestila v breme delodajalca zavarovancu in delodajalcu je delodajalec zavodu dolžan v roku 30 dni od dokončnosti odločbe plačati vse z odločbo priznane zneske denarnega nadomestila in prispevki delodajalca, sicer dolguje tudi zamudne obresti. Dokončna odločba o priznanju pravice do denarnega nadomestila je izvršilni naslov in se prisilno izvršuje po predpisih, ki urejajo upravno izvršbo.

(4) O pravici iz prvega odstavka tega člena se odloči pod pogoji in v višini ter trajanju v skladu z določbami tega zakona, vendar največ za šest mesecev.

(5) V primeru prenehanja pravice do denarnega nadomestila iz tega člena delodajalec ni upravičen do vračila neizplačanih zneskov denarnega nadomestila.«.

11. člen

V prvem odstavku 82. člena se črta besedilo », lahko pa se sprejme tudi kot volonterski pripravnik«.

12. člen

Za tretjim odstavkom 118. člena se doda nov četrti odstavek, ki se glasi:

»(4) Odločbe o pravici do denarnega nadomestila se zavarovancem vročajo z dostavo v hišni predalčnik v skladu z zakonom, ki ureja poštnе storitve. Vročitev je opravljena 15. dan od dneva odpreme, ki se označi na odločbi. Če zavarovanec po odpremi odločbe zavodu v dveh mesecih sporoči, da odločbe v hišni predalčnik ni prejel, domneva vročitve preneha in se vročitev opravi po določbah zakona, ki ureja splošni upravni postopek.«.

Dosedanji četrti, peti, šesti in sedmi odstavek postanejo peti, šesti, sedmi in osmi odstavek.

13. člen

V 119. členu se spremeni prvi odstavek tako, da se glasi:

»(1) Denarno nadomestilo pripada zavarovancu z naslednjim dnem po prenehanju pravnega razmerja, ki je bilo podlaga za obvezno ali prostovoljno zavarovanje za primer brezposelnosti, če se prijavi v evidenco brezposelnih oseb v 30 dneh po prenehanju zavarovanja in vložī zahtevo za uveljavitev pravice do denarnega nadomestila. Če se zavarovanec v roku iz tega odstavka v evidenco brezposelnih oseb ne prijavi, izgubi možnost uveljavljanja pravice do denarnega nadomestila. Če se zavarovanec v evidenco brezposelnih oseb prijavi v roku iz tega odstavka, lahko uveljavi pravico do denarnega nadomestila tudi po poteku 30 dni od prenehanja obveznega zavarovanja. V tem primeru se skupna dolžina prejemanja denarnega nadomestila skrajša za koledarske dneve, ki pretečejo od 31. dneva po prenehanju obveznega ali prostovoljnega zavarovanja do dneva vložitve zahteve za uveljavitev pravice do denarnega nadomestila.«.

V tretjem odstavku se v napovednem stavku za besedo »Rok« doda besedilo "za prijavo v evidenco brezposelnih oseb«.

14. člen

V prvi točki drugega odstavka 123. člena ZUTD se v 13. alineji pika nadomesti z vejico ter se doda nova 14. alineja, ki se glasi:

»- spremembah v zaposlitvenem statusu osebe ali statusu udeleženca izobraževanja še 24 mesecev po odjavi iz evidence brezposelnih oseb (podatki o zaposlitvi, prenehanju zaposlitve, vključitvi v izobraževanje), zaradi spremljanja učinkovitosti storitev za trg dela in za raziskovalne namene.«.

15. člen

V 129. členu se za prvim odstavkom doda nov drugi odstavek, ki se glasi:

»(2) V primerih iz tretje, četrte in devete alineje prejšnjega odstavka zavod preneha voditi osebo v evidenci brezposelnih oseb oziroma evidenci oseb, vključenih v programe APZ, po drugi kršitvi katere koli obveznosti iz navedenih alinej.«.

V drugem odstavku se besedilo »prejšnjega odstavka« nadomesti z besedilom prvega odstavka tega člena«.

Dosedanji drugi, tretji in četrti odstavek postanejo tretji, četrti in peti odstavek.

16. člen

V prvem odstavku 164. člena se črta sedma alineja.

V drugem odstavku se beseda »sedme« nadomesti z besedo »šeste«.

PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

17. člen

(1) O vlogah za priznanje pravic, ki so bile vložene pred začetkom uporabe tega zakona, se odloči po določbah Zakona o urejanju trga dela (Uradni list RS, št. 80/10, 40/12 – ZUJF, 21/13, 63/13, 100/13, 32/14 – ZPDZC-1 in 47/15 – ZZSDT).

(2) Zavarovanec, ki je pridobil pravice iz zavarovanja za primer brezposelnosti do začetka uporabe tega zakona, zadrži te pravice v obsegu in trajanju po določbah Zakona o urejanju trga dela (Uradni list RS, št. 80/10, 40/12 – ZUJF, 21/13, 63/13, 100/13, 32/14 – ZPDZC-1 in 47/15 – ZZSDT).

(3) Družbeniki, ki so poslovodne osebe v osebnih družbah, enoosebnih družbah ter zavodih, ki so se vključili v obvezno zavarovanje za primer brezposelnosti po določbah Zakona o urejanju trga dela (Uradni list RS, št. 80/10, 40/12 – ZUJF, 21/13, 63/13, 100/13, 32/14 – ZPDZC-1 in 47/15 – ZZSDT), ohranijo status zavarovancev do prenehanja pravnega razmerja, ki je bilo podlaga za zavarovanje, pravice in obveznosti iz tega statusa pa uresničujejo po določbah tega zakona.

18. člen

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

OBRAZLOŽITEV

K 1. členu:

Uredba Sveta št. 1612/68 (EGS) z dne 15. oktobra 1968 o prostem gibanju delavcev v Skupnosti (UL L št. 257, z dne 19. 10. 1968, str. 2), ki je v veljavnem zakonu navedena v opredelitvi pojma evropske mreže storitev EURES, je bila razveljavljena z 41. členom Uredbe (EU) št 492/2011 Evropskega parlamenta in sveta z dne 5. aprila 2011 o prostem gibanju delavcev v Uniji. Veljavni ZUTD se torej sklicuje na pravno podlago, ki ne velja več.

Na podlagi Uredbe št 492/2011 o prostem gibanju delavcev v Uniji je bil sprejet Izvedbeni sklep Komisije z dne 26. novembra 2012 o izvajanju Uredbe (EU) št 492/2011 Evropskega parlamenta in Sveta glede uravnoteženja ponudbe in povpraševanja po prostih delovnih mestih ter postavitve mreže EURES na nove temelje (2012/733/EU), ki podrobneje določa cilje, sestavo, naloge, storitve EURES ter sprejem statuta EURES, katerega sestavni del je tudi katalog storitev EURES. Izvedbeni sklep bo prenehal veljati v aprilu 2016 s sprejemom nove Uredbe EURES, ki na novo vzpostavlja mrežo EURES. V izogib sklicevanju na konkreten zakonodajni akt EU se zaradi spreminjajoče se zakonodaje torej predlaga sprememba definicije iz 4. točke 5. člena ZUTD na način, da se mreža EURES definira ob splošnem sklicevanju na predpise EU in ne več na konkreten zakonodajni akt. Predlagana definicija mreže EURES bo zagotovila zajetje vseh storitev iz kataloga EURES, kot so zlasti informiranje in svetovanje glede evropskega trga dela, informiranje in svetovanje glede delovnih in življenjskih pogojev v Republiki Sloveniji ter drugih državah članicah, priprava na mobilnost, svetovanje slovenskim iskalcem zaposlitve pri iskanju zaposlitve v EU, EGP in Švicarski konfederaciji (in obratno), svetovanje slovenskim delodajalcem pri iskanju ustreznih kadrov v državah članicah EU, EGP in Švicarski konfederaciji (in obratno), informiranje o mobilnostnih shemah ipd. Splošna formulacija in sklicevanje na predpise EU pa bo hkrati omogočilo tudi fleksibilno prilagajanje vsem bodočim spremembam zakonodaje EU.

K 2. členu:

Sprememba se predlaga zaradi uskladitve z določbo 37. člena Zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju – ZPIZ-2B (Uradni list RS, št. 102/15), v skladu s katerim se morajo osebe, ki na dan uveljavitve tega zakona (1. 1. 2016) opravljajo delo ali dejavnost, na podlagi katere izpolnjujejo pogoje za obvezno zavarovanje po 15. ali 16. členu ZPIZ-2 in niso uživalci pokojnine iz 406. člena ZPIZ-2, do 31. 3. 2016 obvezno vključiti v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje z dnem vložitve prijave v zavarovanje. Za tiste osebe, ki tega do navedenega datuma niso storile, Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje (ZPIZ) po uradni dolžnosti z odločbo ugotovi lastnost zavarovanca od 1. 4. 2016 dalje.

8. člen ZUTD kot enega izmed pogojev, da se oseba šteje za brezposelno osebo, določa tudi pogoj, da ne gre za poslovodno osebo v osebni družbi in enoosebni družbi z omejeno odgovornostjo ter zavodu, medtem, ko takšnega pogoja ne predpisuje za poslovodne osebe, ki so družbeniki večosebnih družb. Ker po drugi strani ZPIZ-2 ne razlikuje med družbeniki eno- ali večosebnih družb, ki so hkrati poslovodne osebe, prihaja v praksi do situacij, ko se je takšna oseba na podlagi odločbe ZPIZ dolžna vključiti v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje kot samozaposlena oseba ali pa jo v navedeno zavarovanje vključi ZPIZ po uradni dolžnosti, hkrati pa je pri Zavodu RS za zaposlovanje kot brezposelna vpisana v evidenco brezposelnih oseb in je lahko tudi prejemnik denarnega nadomestila; posledično se ta oseba na podlagi prednostnega vrstnega reda zavarovalnih podlag, določenega z ZPIZ-2, vključi v pokojninsko in invalidsko zavarovanje na podlagi 16. člena ZPIZ-2, čeprav je v to zavarovanje vključena že po 19. členu istega zakona kot uživalec denarnega nadomestila za primer brezposelnosti. S predlagano spremembo se bo lastnost brezposelne osebe odrekla vsem družbenikom, ki so hkrati poslovodne osebe, ne le, kot do sedaj, tistim v več osebnih družbah in zavodih, s tem pa bo dosežena odprava opisanih primerov dvojnih zavarovanj ter poenotena obravnava teh oseb v vseh obveznih socialnih zavarovanjih.

K 3. členu:

S predlagano spremembo se zaradi čim hitrejšega ponovnega vključevanja na trg dela možnost

prijave delavca pri zavodu (v evidenco iskalcev zaposlitve) v času teka odpovednega roka spreminja v obveznost.

K 4. členu:

S predlagano dopolnitvijo 32. člena, ki kot enega izmed ukrepov aktivne politike zaposlovanja določa spodbude za zaposlovanje, se določa spodbuda za zaposlovanje nižje izobraženih prejemnikov denarnega nadomestila v času upravičenosti do omenjene pravice, in sicer v obliki nadaljnjega izplačevanja 20 odstotkov zadnjega izplačanega neto zneska denarnega nadomestila. Takšnemu upravičencu bo z zaposlitvijo za polni delovni čas denarno nadomestilo na podlagi določb ZUTD sicer prenehalo, zavod pa mu bo še naprej, t.j. do izteka priznane pravice, največ pa še 12 mesecev po zaposlitvi, ne glede na prenehanje statusa brezposelnosti ter prejemanje dohodka iz delovnega razmerja, izplačeval denarno spodbudo (ki ne predstavlja denarnega nadomestila).

Namen omenjene spodbude je v doseganju čim prejšnje aktivacije nižje izobraženih upravičencev do denarnega nadomestila, ki sicer možnosti za zaposlitev imajo, vendar se zanjo zaradi upravičenosti do denarnega nadomestila ne odločajo. Omenjeni znesek, katerega trajanje bo odvisno od obdobja priznane pravice in navzgor omejeno na 12 mesecev, bodo prejeli poleg dohodka iz delovnega razmerja, pri čemer navedeno ne bo imelo vpliva na morebitno ponovno uveljavljanje pravice do denarnega nadomestila. Zavod bo spodbudo izplačeval mesečno za pretekli mesec, v primeru prenehanja delovnega razmerja (predčasno ali zaradi izteka obdobja zaposlitve, določenega s pogodbo o zaposlitvi) pa bo osebi prenehala tudi pravica do omenjene spodbude.

Ne bodo pa do te spodbude upravičene brezposelne osebe, ki so v okviru programa javnega dela sklenile pogodbo o zaposlitvi z izvajalcem javnih del, saj je zaposlitev v javnih delih že financirana iz javnih sredstev.

K 5. členu:

Predlagana sprememba je povezana s spremembo 8. člena ZUTD (2. člen predloga zakona), njen namen pa je v tem, da se družbenikom gospodarskih družb in zavodov, ki so hkrati tudi poslovodne osebe, v primeru, če v družbi ne sklenejo delovnega razmerja, samo na podlagi njihovega statusa onemogoči vključitev v obvezno zavarovanje za primer brezposelnosti, in sicer vsem, ne le, kot do sedaj, le tistim v več osebnih družbah in zavodih. Družbenik, ki je hkrati poslovodna oseba, lahko namreč v družbi ali zavodu (ne glede na to, ali gre za več- ali za enoosebno družbo/zavod) sklene delovno razmerje, na podlagi katerega je vključen v obvezno zavarovanje za primer brezposelnosti in lahko v primeru nastanka brezposelnosti na tej podlagi pridobi tudi pravico do denarnega nadomestila; samo na podlagi poslovanja večosebne družbe oziroma zavoda pa to ne bo več mogoče.

K 6. členu:

S predlagano spremembo se spreminja drugi ter črtajo, tretji, četrti, peti in šesti odstavek 60. člena ZUTD, ki v sedaj veljavni obliki predstavljajo pravno podlago za skrajšanje pravice do denarnega nadomestila za čas odsotnosti z dela, ki jo je delodajalec po določbah ZDR-1 dolžan omogočiti delavcu v času teka odpovednega roka po odpovedi pogodbe o zaposlitvi iz poslovnega razloga ali iz razloga nesposobnosti, delodajalec pa mu ni ponudil sklenitve nove pogodbe o zaposlitvi po določbah ZDR-1, ter pravno podlago za povračilo nadomestila plače delodajalcu, izplačanega delavcu za dneve odobrene odsotnosti z dela. S predlagano spremembo prvega odstavka 14. člena ZUTD se namreč možnost prijave takšnega delavca v evidenco iskalcev zaposlitve v času teka odpovednega roka spreminja v obveznost, posledično pa se s spremembo tega člena spreminja (zaostreje) tudi sankcija, v kolikor delavec te obveznosti ne bo spoštoval; v takšnem primeru se delavcu pravica do denarnega nadomestila ne bo več skrajšala za dneve dogovorjene odsotnosti z dela, temveč se mu bo za prve tri mesece upravičenosti odmerila zgolj v višini 60 odstotkov od osnove (ZUTD v 62. členu sicer za prvo trimesečje upravičenosti do denarnega nadomestila določa, da le-to znaša 80 odstotkov od osnove), vendar, ob upoštevanju določbe o najnižjem možnem znesku denarnega nadomestila (drugi odstavek 62. člena ZUTD), ne manj kot 350 eurov. Nespremenjena pa ostaja določba drugega odstavka 131. člena ZUTD, ki konkretizira 14. člen, v skladu s katerim se mora delavec v času

odpovednega roka prijaviti pri zavodu; delavec se mora na podlagi te določbe prijaviti v evidenco iskalcev zaposlitve (in ne v evidenco brezposelnih oseb!), in sicer najkasneje v treh delovnih dneh po vročeni odpovedi, osebno ali po elektronski poti.

Nadalje se s predlaganim črtanjem zgoraj navedenih odstavkov ukinja pravica delodajalca do povračila zneskov nadomestila plače, ki jih je delodajalec v skladu z določbami ZDR-1 dolžan izplačati delavcu v primeru odsotnosti delavca z dela zaradi aktivnosti v zvezi z iskanjem zaposlitve. Predlagana sprememba je posledica priporočil OECD, ki v poročilu Connecting people with jobs: Slovenia report iz maja 2016 Sloveniji predlaga, da zagotovi, da bo izplačilo nadomestila plače v omenjenih primerih zagotavljal delodajalec in ne država.

K 7. členu:

Dopolnitev besedila prve alineje drugega odstavka 63. člena ZUTD je posledica novega 71.a člena, v skladu s katerim bo lahko pravico do denarnega nadomestila uveljavil zavarovanec, ki se bo z delodajalcem sporazumel o prenehanju pogodbe o zaposlitvi, pri čemer bo pravico v celoti kril delodajalec.

Črtanje določbe sedme alineje drugega odstavka pa je potrebno iz razloga, ker je določba v nasprotju z 68. členom Evropskega kodeksa socialne varnosti (v nadaljevanju: EKS), ki določa primere, v katerih je mogoče dajatve (med drugim tudi) za primer brezposelnosti začasno ustaviti zgolj v s tem členom predpisanih primerih. Slednji pa ne dopuščajo pogojevanja pravice do denarnega nadomestila z vložitvijo tožbe s strani delavca zoper delodajalca, ki je delavca odpustil iz v ZDR-1 taksativno določenih neutemeljenih odpovednih razlogov (npr. zaradi bolniškega staleža, udeležbe v stavki, članstva v sindikatu ipd.). Glede na navedeno Odbor ministrov pri Svetu Evrope v predlogu Resolucije CM/ResCSS(2016) o izvajanju EKS v Sloveniji za obdobje od 1. 7. 2014 do 30. 6. 2015 (ki bo predvidoma sprejeta v drugi polovici leta 2016) poziva Vlado RS k odpravi kršitve in uskladitvi navedene določbe z 68. členom EKS.

Primer, ko bi bila pravica do denarnega nadomestila zavržena po 7. alineji drugega odstavka 63. člena ZUTD, se v upravni praksi do sedaj še ni pojavil. Določba se namreč navezuje na primere neutemeljenih odpovednih razlogov iz 90. člena ZDR-1, ki pa jih delodajalci v odpovedi pogodbe o zaposlitvi (ki jo prejme presojo ZRSZ) ne navedejo v obliki, kot so zapisani v 90. členu ZDR-1, ampak jih »zakrijejo« z zakonitim odpovednim razlogom; delodajalec razlog prenehanja delovnega razmerja zaradi npr. članstva v sindikatu, bolniške odsotnosti ipd. seveda nadomesti z drugim (zakonitim) odpovednim razlogom in v takšnem primeru je utemeljeno pričakovati, da bo delavec delodajalca tudi tožil. Zavod pa v postopku ugotavljanja izpolnjevanja pogojev za priznanje pravice do denarnega nadomestila pristojen za presojo odpovedi samo z vidika volje ali krivde delavca (razloga iz 7. alineje v odpovedi torej "ne vidi"), ne presoja pa zakonitosti same odpovedi; to je stvar naknadne sodne presoje. Iz opisanih razlogov torej do takšnega primera, ko bi zavod delavcu zavrnil pravico do denarnega nadomestila iz razloga, določenega v 7. alineji drugega odstavka 63. člena ZUTD, v praksi še ni prišlo. Takšna ureditev sicer obstaja že od leta 1998 dalje (ZZZPB), a se, kot že pojasnjeno, ni še nikoli uporabila, tako, da njeno črtanje ne bo povzročilo težav pri upravnem odločanju.

K 8. členu:

Sprememba četrte alineje prvega odstavka 65. člena ZUTD je potrebna zaradi uskladitve s predlaganimi spremembama 8. in 54. člena tega zakona.

Sprememba desete alineje in določitev nove enajste alineje prvega odstavka 65. člena ZUTD pa sta posledica uvedbe postopnega sankcioniranja brezposelnih oseb zaradi kršitev iz 129. člena ZUTD, v skladu s katero bo oseba v določenih primerih črtana iz evidence brezposelnih oseb šele po drugi kršitvi obveznosti. Navedeni spremembi je torej v teh primerih potrebno prilagoditi tudi trenutek prenehanja pravice do denarnega nadomestila.

Črtanje besedila »in osmo« v četrtem odstavku istega člena pa je nomotehnične narave in je posledica črtanja določbe sedme alineje drugega odstavka 63. člena ZUTD (2. člen predloga tega zakona), zaradi česar je potrebno v četrtem odstavku 65. člena ZUTD črtati sklic na navedeno alinejo.

K 9. členu:

Rešitev, predlagana z novim 65.a členom, je povezana z uvajanjem postopnega sankcioniranja brezposelnih oseb (t.j. s predlagano spremembo 129. člena ZUTD) v primeru obstoja kršitev, ki po določbi 65. člena predstavljajo razlog za prenehanje vodenja brezposelne osebe v evidenci brezposelnih oseb.

S tem členom se za primer prve kršitve obveznosti iz naslova aktivnega iskanja zaposlitve (ki se po veljavni zakonodaji sankcionira neposredno s prenehanjem vodenja v evidenci brezposelnih oseb) predlaga uvedba sankcije za prejemnike denarnega nadomestila, in sicer v obliki znižanja pravice do denarnega nadomestila v višini 30 odstotkov zadnjega izplačanega zneska, vendar, ob upoštevanju določbe o najnižjem možnem znesku denarnega nadomestila, ne na manj kot na 350 eurov. Skladno s predlagano spremembo 129. člena ZUTD, ki predvideva sankcijo v obliki prenehanja osebe vodenja v evidenci brezposelnih oseb šele ob drugi kršitvi ene izmed navedenih obveznosti, bo do prenehanja omenjene pravice (kot posledice prenehanja vodenja v evidenci brezposelnih oseb) prišlo šele v primeru druge kršitve obveznosti.

K 10. členu:

V skladu s tretjim odstavkom 3. člena ZUTD je cilj tega zakona tudi v zagotavljanju varnosti zavarovancev v primerih nastanka brezposelnosti brez njihove krivde ali proti njihovi volji z zagotovitvijo denarnih nadomestil po načelih vzajemnosti in solidarnosti. Nadalje je v prvem odstavku 63. člena ZUTD določeno, da pravice do denarnega nadomestila za primer brezposelnosti ne more uveljaviti zavarovanec, ki je postal brezposeln po svoji krivdi ali volji. Iz navedenega je razvidno, da je pravica do denarnega nadomestila, za izplačilo katere pretežni del sredstev zagotavlja Republika Slovenija iz proračuna, pogojena z odsotnostjo elementov volje ali krivde zavarovanca.

Ne glede na opisano ureditev se s tem podpoglavjem določa možnost uveljavitve pravice do denarnega nadomestila tudi v primeru prenehanja pogodbe o zaposlitvi s sporazumom (ki je sicer v prvi alineji drugega odstavka 63. člena ZUTD izrecno naveden kot razlog, zaradi katerega te pravice ni mogoče uveljaviti), razen v primeru, če se bo zavarovanec v sporazumu tej pravici odpovedal (četrti odstavek 81. člena ZDR-1). Po drugi strani pa bo sredstva za izplačilo pravice v celoti zagotovil delodajalec, s katerim se je delavec sporazumel o prenehanju pogodbe o zaposlitvi. Gre torej za novo možnost kot dopolnitev splošnega sistema pravic iz zavarovanja za primer brezposelnosti, ki je skladna z novo ureditvijo v zakonu, ki ureja delovna razmerja, na podlagi katerega se bo lahko delavec pravici do denarnega nadomestila odpovedal; v skladu s predlagano ureditvijo torej pravica do denarnega nadomestila ni pogojevana z odsotnostjo volje delavca za prenehanje delovnega razmerja, pri čemer pa izplačevanja pravice ne bo zagotavljala država, temveč delodajalec. O pravici bo po pravilih splošnega upravnega postopka odločal zavod in jo tudi izplačeval, delodajalec pa bo po vročitvi odločbe zavodu dolžan v roku 30 dni od njene dokončnosti izplačati vse z odločbo priznane zneske denarnega nadomestila, v nasprotnem primeru bo dolgoval tudi zamudne obresti. Dokončna odločba o priznanju pravice do denarnega nadomestila bo predstavljala izvršilni naslov, ki se bo prisilno izvršil s strani Finančne uprave RS po pravilih o upravni izvršbi. Glede postopka odločanja o pravici in načina izplačevanja denarnega nadomestila ter pogojev za njegovo priznanje se bodo v celoti uporabljale določbe ZUTD, bo pa trajanje pravice na tej podlagi omejeno na največ šest mesecev, ne glede na doseženo zavarovalno dobo zavarovanca, ki jo uveljavlja. Poleg navedenega delodajalec v primeru predčasnega prenehanja pravice (npr. zaradi sklenitve delovnega razmerja, samozaposlitve idr.) ne bo upravičen do vračila priznanih, a neizplačanih zneskov denarnega nadomestila.

K 11. členu:

Prvi odstavek 82. člena ZUTD omogoča volontersko pripravništvo. V skladu z njim se zaposli kot pripravnik oseba, ki prvič začne opravljati delo po končanem izobraževanju na VII. ravni z namenom, da se usposobi za samostojno opravljanje dela na področju izvajanja storitev vseživljenjske karijerne orientacije in posredovanja zaposlitve (kar sicer izvajajo javni uslužbenci Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje z doseženo VII. ravno izobrazbo, ki so opravili strokovni izpit); po navedeni pravni podlagi lahko pripravnik sklene pogodbo o zaposlitvi za čas trajanja pripravništva, lahko pa se sprejme tudi kot volonterski pripravnik.

Vlada RS je na svoji 13. redni seji sprejela sklep št. 10010-1/2014/10 z dne 11.12.2014, da ne podpira volonterskih pripravništev v javnem sektorju. S sklepom je naložila pristojnim ministrstvom, da v najkrajšem možnem času pripravijo spremembe področnih zakonov, ki dopuščajo volontersko pripravništvo in hkrati razmislijo o nujnosti obveznega pripravništva za samostojno opravljanje dela. V zvezi z navedenim je Vlada RS sprejela tudi Akcijski načrt v zvezi z organizacijo in izvedbo opravljanja pripravništev v Republiki Sloveniji, v katerem je ministrstvu, pristojnemu za delo, predlagala izvedbo ukrepa črtanja možnosti opravljanja volonterskega pripravništva, ki ga v prvem odstavku 82. člena omogoča ZUTD. Glede na navedeno se predlaga črtanje omenjene določbe ZUTD v delu, ki omogoča volontersko pripravništvo.

K 12. členu:

87. člen Zakona o splošnem upravnem postopku (ZUP) predpisuje, da se morajo nekateri upravni akti vročati osebno, torej neposredno v roke tistemu, kateremu so namenjeni. A iz dejstva, da je ta obveznost predpisana le za tiste upravne akte, od vročitve katerih začne teči rok, izhaja, da je namen takšne ureditve v preprečitvi nastanka za naslovnika neugodnih posledic v obliki zamude roka za opravo dejanja v postopku, do katere bi lahko prišlo v primerih posredne vročitve (npr. vložitev upravnega akta v poštni nabiralnik, njegovega prevzema od tretje osebe – družinskega člana, soseda ipd.). Ob upoštevanju takšnega namena ureditve osebne vročitve v ZUP in na osebno vročanje vezanih poštnih stroškov se za upravne zadeve odločanja o pravici do denarnega nadomestila predlagajo nov način vročanja, in sicer vročitev odločbe z navadno vročitvijo (t.j. z dostavo odločbe v hišni predalčnik v skladu z zakonom, ki ureja poštno storitve), pri čemer se bo takšna vročitev štela za opravljeno 15. dan od dneva odpreme odločbe s strani zavoda. Da pa s tem, ob upoštevanju namena citirane ureditve v ZUP, ne bi bilo prekomerno poseženo v pravice strank, se predlaga določitev varovalke, po kateri domneva vročitev odločbe, ki je bila stranki vročena z dostavo v hišni predalčnik, preneha, če bo stranka zavodu v dveh mesecih sporočila, da odločbe v hišni predalčnik ni prejela; v takšnem primeru se bo vročitev odločbe ponovno opravila, in sicer po določbah zakona, ki ureja splošni upravni postopek. S takšnim načinom vročanja odločb o pravici do denarnega nadomestila bi se stroški vročanja znižali za (ocenjeno) okrog 260.000 EUR in bi se brez prekomernega posega v pravice strank doseglo racionalnejšo porabo javnih sredstev, iz katerih se stroški vročanja financirajo.

K 13. členu:

Višje Delovno in socialno sodišče je v sodbi opr. št. 441/2015 zavzelo stališče, da kljub temu, da 119. člen določa pravila prijave pri zavodu in uveljavljanja pravice do denarnega nadomestila, ni mogoče slediti dosednji razlagi, da rok 30 dni za prijavo v evidenco brezposelnih oseb predstavlja materialni prekluzivni rok, v primeru zamude katerega oseba izgubi možnost uveljavljanja denarnega nadomestila, medtem ko v primeru, če se oseba v evidenco brezposelnih oseb prijavi v okviru tega roka, slednji za samo uveljavljanje te pravice po njegovem izteku naj ne bi imel prekluzivnega učinka (ampak zgolj skrajšanje pravice za dneve zamude). Sodišče je menilo, da veljavni zakon izrecno zahteva zgolj to, da se zavarovanec prijavi pri zavodu in da vloži zahtevo za uveljavitev pravice, pri čemer je za obe pravni dejanji določen rok, ki je podaljšljiv.

S predlagano spremembo prvega odstavka 119. člena (ki deloma vpliva tudi na prvi stavek v tretjem odstavku tega člena) se tako nedvoumno določa materialni rok, v katerem mora zavarovanec uveljaviti pravico do denarnega nadomestila med brezposelnostjo. V zvezi z omenjenim rokom je namreč treba ločevati med dvema vrstama pravnih dejanj stranke, in sicer med dejanjem prijave v evidenco brezposelnih oseb oziroma v evidenco iskalcev zaposlitve in vodenjem v omenjenih evidencah, ter med dejanjem vložitev zahtevka za uveljavitev pravice do denarnega nadomestila. 30-dnevni rok za prijavo pri zavodu namreč mora biti materialnopravne narave, saj je prijava pri zavodu eden od pogojev, da se oseba sploh šteje za brezposelno osebo (prvi odstavek 8. člena ZUTD) in s tem eden od pogojev za uveljavitev in priznanje pravice do denarnega nadomestila kot materialne pravice. V primeru zamude 30-dnevnega roka za prijavo v evidenco brezposelnih oseb ugasne tudi možnost uveljavljanja pravice do denarnega nadomestila, pri čemer je nujno pojasniti, da je enak rok določen tudi za uveljavitev slednje, vendar gre v nasprotju z že opisanim rokom za prijavo v evidenco brezposelnih oseb za procesni rok, po izteku katerega se zavarovancu, ki uveljavlja denarno

nadomestilo po tem roku, skupna dolžina prejemanja denarnega nadomestila zgolj skrajša, in sicer za koledarske dneve, ki pretečejo od 31. dneva po prenehanju obveznega ali prostovoljnega zavarovanja do vložitve zahteve. Sankcija za zamudo procesnega roka iz prvega odstavka 119. člena ZUTD za vložitev zahteve za uveljavitev pravice do denarnega nadomestila je torej znižanje pravice do denarnega nadomestila, med tem, ko ima (kot že navedeno) zamuda enakega (istega) roka, ki je v zvezi s pravnim dejanjem prijave v evidenco brezposelnih oseb materialno pravne narave z učinkom prekluzije v obliki prenehanja možnosti uveljavljanja same pravice.

K 14. členu:

Republika Slovenija je na podlagi usmeritev Evropske komisije v Svežnju za zaposlovanje mladih iz decembra 2012, Priporočil Sveta EU o ustanovitvi Jamstva za mladino iz aprila 2013 in zaključkov Evropskega sveta iz junija 2013 sprejela izvedbeni načrt Jamstvo za mlade. Evropska komisija (oziroma EMCO) je v zvezi s tem pripravila navodila z natančno metodologijo za spremljanje brezposelnih oseb v časovnih obdobjih 6, 12 in 18 mesecev po vključitvi v shemo Jamstvo za mlade glede na posameznikov takratni status (brezposelna oseba, zaposlena/samozaposlena oseba, status dijaka/študenta). Spremljanje, ki ga mora izvajati na nacionalni ravni tudi Slovenija, poteka na ravni posameznika in vključuje zbiranje in obdelavo osebnih podatkov posameznikov, predhodno prijavljenih v evidenci brezposelnih oseb in vključenih v Jamstvo za mlade.

Evropska komisija razen aktivacije mladih pripravlja podobna priporočila ter navodila za spremljanje tudi za druge ciljne skupine (dolgotrajno brezposelni, starejši, nižje izobraženi), ki so prepoznane kot najbolj ranljive na trgu dela.

Namen spremljanja statusa oseb, ki so bile deležne usmerjene obravnave, je ugotavljanje učinkovitosti politik in ukrepov za njihovo aktivacijo. Zbiranje podatkov je potrebno izvesti individualizirano, jih naknadno anonimizirati ter statistično obdelati.

K 15. členu:

Sprememba 129. člena ZUTD, ki določa razloge, zaradi katerih se oseba preneha voditi v evidenci brezposelnih oseb, v primerih tkim. »krivdnih« razlogov« (t.j. razlogih, ki so posledica subjektivnih dejanj, ki predstavljajo neopravičeno opustitev obveznosti iz naslova aktivnega iskanja zaposlitve s strani brezposelne osebe) uvaja odlog omenjene sankcije na način, ki bo brezposelnim osebam omogočil, da ob prvi kršitvi določene obveznosti, sprejete s sklenitvijo zaposlitvenega načrta (t.j. v primeru neopravičljive odklonitve vključitve v program APZ ali kršitve obveznosti, sprejetih s pogodbo o vključitvi v program APZ, odklonitve ustrezne ali primerne zaposlitve ali neprizadevanja za zaposlitev na zaposlitvenem razgovoru), ostanejo vpisane v evidenci brezposelnih oseb, sankcija v obliki prenehanja vodenja v evidenci pa se bo brezposelni osebi izrekla šele ob drugi kršitvi ene izmed navedenih obveznosti, bodisi dvakrat zaporedoma iste obveznosti, bodisi katere druge obveznosti iz navedenih alinej. Predlagana sprememba je posledica priporočil OECD, ki v poročilu Connecting people with jobs: Slovenia report iz maja 2016 opozarja na prestrog režim sankcij v primeru kršitev obveznosti iz naslova aktivnega iskanja zaposlitve (enega najstrožjih med državami OECD) in predlaga razmislek o njihovi omilitvi na način, ki bo izboljšal učinkovitost aktivacije brezposelnih oseb.

Predlagana ureditev predstavlja tudi pravno podlago za sankcioniranje prejemnikov denarnega nadomestila v obliki znižanja denarnega nadomestila za 30 % in je povezana s predlaganim novim 65.a členom.

K 16. členu:

Zaradi uskladitve z Direktivo 96/71 ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 1996 o napotitvi delavcev na delo v okviru opravljanja storitev je potrebno črtati sedmo alinejo prvega odstavka tega člena, ki za pravne ali fizične osebe, ki imajo sedež v drugi državi članici EU, EGP ali v Švicarski konfederaciji, predvideva ustanovitev podružnice.

Sprememba v drugem odstavku je nomotehnične narave.

K 17. členu:

Prehodna določba prvega odstavka tega člena ureja dokončanje postopkov, začelih pred uveljavitvijo tega zakona, z drugim odstavkom pa se ohranja nespremenjen položaj oseb s pridobljenimi pravicami po ZUTD.

Glede na spremembe, predlagane z 2. in 4. členom predloga zakona, je potrebno ob upoštevanju načel pravne varnosti in predvidljivosti predpisov ohraniti nespremenjen tudi položaj oseb, ki so se vključile v obvezno zavarovanje za primer brezposelnosti po določbah veljavnega ZUTD, tako, da se jim omogoča status zavarovancev do prenehanja pravnega razmerja, ki je bilo podlaga za vključitev v obvezno zavarovanje (tretji odstavek tega člena).

K 18. členu:

Določba je uveljavitvene narave.